

Legalna muzyka podczas eventu. Kto i komu musi płacić

Już starożytny filozof Arystoteles, w swoim najstynniejszym dziele „Polityka”, odniósł się do społecznej doniosłości utworów muzycznych podkreślając, że „Muzyka wpływa na uszlachetnianie obyczajów”. Ta prosta mądrość ujawnia znaczenie muzyki w każdym aspekcie życia człowieka, a przede wszystkim w przedsięwzięciach nakierowanych na rozrywkę i przyjemność. Zatem niezwykle ważną rolę odgrywa również w działalności eventowej.

Już starożytny filozof Arystoteles, w swoim najstynniejszym dziele „Polityka”, odniósł się do społecznej doniosłości utworów muzycznych podkreślając, że „Muzyka wpływa na uszlachetnianie obyczajów”. Cytat został świadomie sparafrazowany przez Jerzego Waldorffa w jednym z felietonów opublikowanych na łamach czasopisma, nota bene, o tożsamym tytule, co dzieło starożytnego myśliciela – „Polityka”, przekształcając je w powszechnie znane powiedzenie „Muzyka łagodzi obyczaje”. Ten krótki cytat w prostych słowach ujawnia jej znaczenie w każdym aspekcie życia człowieka, a przede wszystkim w przedsięwzięciach nakierowanych na rozrywkę i przyjemność. Zatem, niezwykle ważną rolę odgrywa również w działalności eventowej.

Odpowiednia oprawa muzyczna stanowi serce planowanej imprezy, często

decydując o jej powodzeniu i zadowoleniu uczestników, eskalując poziom zabawy i przyjemności. Stanowi ostateczny detal, przesądzający o integralności tworzonych eventów, spajając wszystkie jego elementy w jedną, spójną całość. Z drugiej strony, podkład muzyczny nieodpowiednio dobrany do przedsięwzięcia oraz przekroju odbiorców może przyczynić się do jego negatywnej oceny oraz przyćmić pozostałe wysiłki organizatorów.

Niestety, czas i energia poświęcona na wielomiesięczne planowanie eventu może zostać zaprzepaszczone poprzez niezapowiedzianą wizytę kontrolera jednej z organizacji zbiorowego zarządzania (OZZ) działającej w oparciu o ustawę o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. W takim przypadku

organizator wydarzenia będzie ponosił odpowiedzialność cywilną obejmująca między innymi obowiązek zapłaty odszkodowania lub wynagrodzenia autorskiego, także w podwójnej wysokości, a w niektórych okolicznościach nawet karną.

Jak legalnie korzystać z muzyki podczas organizowanego wydarzenia?

Wiele osób zdaje się zapominać, że utwór muzyczny stanowiący jednolitą kompozycję złożoną z: rytmu i metrum, harmonii, barwy dźwięku, agogiki oraz budowy formalnej, przeznaczony do wykonywania lub odtwarzania, jest objęty prawem przyznanym na rzecz twórcy przez wyśrubowane przepisy ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. W ślad za wskazanym aktem nor-

matywnym, autorowi przysługuje szereg uprawnień gwarantujących wyłączność korzystania i rozporządzania na wszystkich polach eksploatacji ze stworzonego dzieła wraz z prawem wynagrodzenia za korzystanie z niego. Osoba trzecia pragnąca posłużyć się na własny użytek utworem objętym prawem autorskim musi uzyskać zgodę na takie działanie od jego rzeczywistego twórcy oraz uiścić na jego rzecz odpowiednie wynagrodzenie. Z technicznego punktu widzenia skontaktowanie się z twórcą utworu oraz uzgodnienie warunków licencji byłoby bardzo trudne lub w wielu przypadkach wręcz niewykonalne. Nie możemy zapominać, że ochrona autorskich praw majątkowych, które są również dziedziczone, rozciąga się do 70 lat od śmierci artysty. Zatem, w wielu przypadkach zapłata stosowanego wynagrodzenia za

korzystanie z kompozycji muzycznej wiązały się z koniecznością ustalenia spadkobierców dorobku artystycznego autora. Konieczność wskazania twórców, dysponentów praw autorskich czy osoby uprawnionej do pobrania opłat licencyjnych skutecznie ograniczyłyby swobodę korzystania z kompozycji przez osoby trzecie, blokując wymianę muzycznych inspiracji oraz tym samym zawężając krąg ich potencjalnych odbiorców. Z uwagi na tak zakreślone ograniczenia z inicjatywy samych twórców w 1918 roku powstała pierwsza, polska organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi – Stowarzyszenie Autorów ZAiKS (Związek Autorów i Kompozytorów Scenicznych). Wspomniana instytucja chroni utwory zarówno jej członków, jak i twórców, którzy powierzyli jej swój dorobek artystyczny. Co ciekawe, zarządza również prawami autorów zagranicznych na podstawie umowy o wzajemnej reprezentacji. Jej trzy główne pola działalności oscylują wokół udzielania użytkownikom twórczości zgody na jej eksploatację w imieniu tysięcy twórców, pobieranie wynagrodzeń autorskich od osób korzystających z jej repertuaru oraz ich podział i przekazywanie właściwym podmiotom. Zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi upraszcza zawarcie kontraktu pomiędzy właściwymi autorami a użytkownikami korzystającymi z wielu utworów, na przykład radio czy telewizję oraz wszelkiego rodzaju imprez. Tym samym, umożliwia eksploatację, w zgodzie z literą prawa, muzycznych kompozycji przez zespół czy DJ-a uświetniających dane wydarzenie.

Kto jest zobowiązany do wpłacenia wynagrodzenia za korzystanie z utworów?

Jak już zostało wskazane, zarówno wykonywanie jak i odtwarzanie cudzej muzyki, wiąże się z koniecznością uiszczenia tantiemy autorskich na rzecz jej właściwych twórców za pośrednictwem reprezentujących ich organizacji zbiorowego zarządzania (OZZ). Co ciekawe, wykonywanie utworów przez ich autorów nie zwalnia z wpłacenia wspomnianych opłat. Wynika to z dwóch głównych uprawnień twórców przyznanych przez ustawę o prawie autorskim i prawach pokrewnych obejmujących prawo do wynagrodzenia za wykonywaniu utworu wraz z tantiemami za samo stworzenie dzieła. Dodatkowo OZZ pełnią rolę instytucji, które dystrybuują pobrane kwoty z tytułu korzystania z muzyki pomiędzy jej bezpośrednich autorów. Przecież nie zawsze wszyscy członkowie zespołu biorącego udział w danym evencie są uprawnieni do otrzymania tantiemy.

Do ponoszenia wynagrodzenia na rzecz twórców, co do zasady, będzie zobowiązany organizator wydarzenia. W zakresie jego obowiązków znajduje się przedstawienie we właściwej insty-

Do ponoszenia wynagrodzenia na rzecz twórców, co do zasady, będzie zobowiązany organizator wydarzenia. W zakresie jego obowiązków znajduje się przedstawienie we właściwej instytucji zbiorowego zarządzania przed koncertem czy eventem wykazu utworów, które będą wykonywane podczas imprezy oraz podpisanie stosownej umowy.

tucji zbiorowego zarządzania przed koncertem czy eventem wykazu utworów, które będą wykonywane podczas imprezy oraz podpisanie stosownej umowy. Znaczne trudności powoduje ustalenie, w którym OZZ powinniśmy zgłosić okoliczność korzystania z cudzego dorobku twórczego. W przypadku wykonywania muzyki na żywo – przez artystę wykonawcę, zespół, wokalistę, instrumentalistę lub orkiestrę, musimy skontaktować się jedynie ze stowarzyszeniem ZAiKS, czyli Związkiem Autorów i Kompozytorów Scenicznych, które udzieli nam licencji na korzystanie, za stosownym wynagrodzeniem, z utworów muzycznych gwarantującej odpowiedni zakres korzystania dostosowany do okoliczności. Wspomniany kontrakt, w zależności od właściwego pola eksploatacji, można zawrzeć w jednej z trzynastu dyrekcji okręgowych, zlokalizowanych w Białymstoku, Bydgoszczy, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Sopocie, Szczecinie, Wrocławiu lub Warszawie albo w dyrekcji generalnej ZAiKS-u. Dla niektórych rodzajów licencji możliwe jest zawieranie i opłacanie umów licencyjnych przez Internet bez potrzeby nawiązania kontaktu telefonicznego i prowadzenia korespondencji z pracownikami organizacji, korzystając z serwisu internetowego strefy „ZAiKS online”. Za jego pośrednictwem można uzyskać zgodę na korzystanie między innymi z utworów „do tańca” podczas wesel czy podkładów muzycznych pod stronę udostępnioną nieodpłatnie w sieciach interaktywnych (pod stronę internetową, itp.).

Sytuacja komplikuje się w odniesieniu do wydarzenia, podczas którego będzie odtwarzana muzyka z fonogramów (utrwałej muzyki), czyli udostępniana przy pomocy nośników dźwięku lub dźwięku i obrazu, na przykład przez DJ-a. W takim przypadku lista organizacji uprawnionych do uzyskania wynagrodzenia jest znacznie dłuższa i obejmuje, oprócz konieczności uzyskania zgody na korzystanie z utworu od autorów warstwy tekstowej i muzycznej

za pośrednictwem opisanego już stowarzyszenia ZAiKS, również zwrócenie się do instytucji zrzeszającej artystów wykonawców oraz producentów.

Największą organizacją zajmującą się ochroną i zarządzaniem prawami do artystycznych wykonań utworów muzycznych i słowno-muzycznych, zwanych prawami pokrewnymi, jest STOART. Zakres jej działania skupia się na ochronie praw artystów wykonawców to znaczy osób, które w sposób twórczy i zindywidualizowany wykonują (komunikują publicznie) utwór. Zgodnie z ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych artystycznymi wykonaniami są w szczególności: działania aktorów, recytatorów, dyrygentów, instrumentalistów, wokalistów, tancerzy i mimów oraz innych osób w sposób twórczy przyczyniających się do powstania wykonania. Podsumowując, artystyczne wykonanie pozostaje pod ochroną STOART, niezależnie od tego, czy artysta nagrywa „swoje” utwory, czy też autorem (muzyki, tekstu, aranżacji) jest inna osoba. Oprócz wskazanego stowarzyszenia istnieje również inna organizacja, skupiająca i reprezentująca prawa artystów wykonawców muzyki, to znaczy Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych (SAWP).

Należy mieć na uwadze, że oprócz stowarzyszeń reprezentujących prawa autorów i artystów wykonawców, powstała również instytucja zajmująca się prawami producentów fonogramów i wideogramów – Związek Producentów Audio Video (ZPAV), zawierająca umowy na nadawanie i publiczne odtwarzanie nagrań dźwiękowych, w tym z towarzyszeniem obrazu. Przyjmuje się, że producentem jest osoba, pod której nazwiskiem lub firmą (nazwą) fonogram lub wideogram został po raz pierwszy sporządzony. Przy czym, jego odpowiedzialność rozciąga się na techniczną stronę samego utrwalenia, bez konieczności zagwarantowania indywidualnego czy twórczego charakteru. W jego przypadku nagradzany jest wysiłek organizacyjny i finansowy producenta, nie zaś rzeczywiście wykonana praca twórcza.

Klucz do sukcesu – odpowiednio skonstruowana umowa

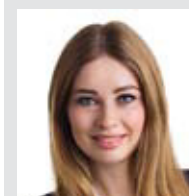
Kontrakt zawarty z zespołem czy DJ-em powinien regulować kwestię odprowadzenia tantiemy, których ponoszeniem może zostać obciążona dowolna strona umowy. W praktyce obowiązek ten spada na organizatora bądź właściciela obiektu lub zespół muzyczny – w zależności od wynegocjowanych warunków umowy. Przy czym, jeśli wspomniany wymóg zostanie nałożony na wykonawcę powinien on z odpowiednim wyprzedzeniem przedstawić osobie zarządzającej eventem, dla celów dowodowych, zawarte licencje z organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi.

Tantiemy nie zawsze pobierane

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych przewiduje trzy wyjątki, w przypadku których nie są pobierane tantiemy na rzecz dysponentów praw autorskich majątkowych. Dozwolone jest korzystanie z utworów podczas ceremonii religijnych oraz oficjalnych uroczystości organizowanych przez władze publiczne, jeżeli nie łączy się z tym osiągnięcie pośrednio lub bezpośrednio korzyści majątkowej. Dodatkowo, dopuszczono możliwość nieodpłatnego publicznego wykonywania lub odtwarzania przy pomocy urządzeń lub nośników znajdujących się w tym samym miejscu co publiczność rozpowszechnione utwory podczas imprez szkolnych oraz akademickich, jeżeli nie łączy się z tym osiągnięcie pośrednio lub bezpośrednio korzyści majątkowej i artyści wykonawcy oraz osoby odtwarzające utwory nie otrzymują wynagrodzenia. Wspomniane wydarzenia nie mogą przybrać charakteru promocyjnego, wyborczego i reklamowego. Nie należy również zapominać o możliwości złożenia wniosku do właściwej organizacji zbiorowego zarządzania o obniżenie wynagrodzenia na rzecz twórców, na przykład w przypadku planowania imprezy charytatywnej.

Lista podmiotów uprawnionych do uzyskania wynagrodzenia z tytułu korzystania z utworów muzycznych jest bardzo długa i obejmuje twórców, wykonawców, producentów. Wszystkie wymienione osoby z dużą dozą prawdopodobieństwa zrzeszone są w jednej z kilkunastu organizacji zbiorowego zarządzania, których statutowym zadaniem jest zbiorowe zarządzanie i ochrona powierzonych im praw autorskich i pokrewnych oraz regulacja sposobu uzyskaniu odpowiednich licencji do utworów. Dopelnienie tego obowiązku jest kluczowe dla legalnej eksploatacji muzyki podczas każdego eventu. Nie należy zapominać, że pojawienie się kontrolera jednej z organizacji podczas tworzonego przez nas wydarzenia, może znacznie wpłynąć na jego integralność, powodując liczne nieprzyjemności i konieczność poniesienia dodatkowych nakładów finansowych.

AUTORKA

Joanna Skrzekowska Radca prawny – od ponad 6 lat zajmuje się doradztwem prawnym w zakresie prawa własności intelektualnej,

w tym w przedmiocie ochrony znaków towarowych, prawa autorskiego i czynów nieuczciwej konkurencji. Na co dzień współpracuje, w ramach Działu prawa własności intelektualnej, z Kancelarią Ostrowski i Wspólnicy sp. k. z siedzibą w Toruniu.

MICE Poland

MEETINGS • INCENTIVES • CONFERENCES • EVENTS

MARZEC 2020 (3/195)

PROMOCJA

» Wychodzimy naprzeciw potrzebom branży spotkań

O tym, co wyróżnia nowo otwarte Centrum Konferencyjne Bania – mówi Stefan Stopa, Dyrektor Hotelu Bania**** Thermal & Ski w Białce Tatrzańskiej

Koronawirus demoluje branżę

Komunikaty Głównego Inspektora Sanitarnego mają charakter doradczy, nie zaś nakazujący konkretne zachowania – przypomina w komunikacie SOIT

» Zarobki event managerów rosną wolniej niż płace

» Prawo. Legalna muzyka podczas eventu

ISSN 1895-7889 INDEX 382213 Cena 16 zł (8% VAT)

